

פרק ג א הרוטב והגריסין שהן משקה מופח. שהן לחין כל כך שיש בהן עופה ע"מ להטפוח: הרי אלו תחלה. להטפוח כמשקין: קרשו הרי אלו שניים. לכיון שנקרשו תשובים כחולכים שנגעו במשקין:

כבר בארנו שרועב הוא מרק אשר אם יקפה יקוב דומה לדבק (ועי' ברפ"ט דחולין) וגריסין מיד הפולין ומדרקן ג"כ שהם יקורר יקפה. וכן החלב אם יעמוד זמן מה יקפה. הרמב"ם:

הזרו ונבחרו כביצה מכוון שהזרו. דילא מהן הורה אוכל וירד עליהן תורת משקה. ופרחה טומאתו כשנשתנו. ואין למשקה זה מי שיטמאנו. דמכי ילאת טפה ראשונה אמעיט האוכל מכביה. ופחות מכביה אין טומא אחרים. אבל יותר מכביה טמא. כדמפרש טעמא דמכי ילאת טפה

פרק ג א הרוטב (א) והגריסין (ב) והחלב (ג). בזמן שהן משקה מופח (ד). הרי אלו תחלה. קרשו (ה). הרי אלו שניים (ו). חזרו ונמוחו. כביצה מכוון שהזרו (ז). יותר מכביצה טמא. שכיון שיציאה טפה

מופח. פי' הר"ב ע"מ להטפוח וטופח לאו דוקא. הר"ב ספ"ק. ומשנה ה' פ"ח: *כביצה מכוון טהור. כתב הר"ב דמכיון שילתה טפה ראשונה חסר ליה מכביה. עיין עוד מזה בלשון הר"ב צ"פ משנה ה' דפרק בתרא: ר"ש

מלאכת שלמה

מקטין בפרק כל שעה דל"ר יוחנן ענבים שנעמאו לורקן פחות פחות מכביה ויין כבר לנסכים ופירי עליה וכו' טומאה שבהן להיכן הלכה ומשני משקים מופקד פקידו וכו' ואפילו מ"ד מובלט בלעיו וכו' וא"כ הכא גבי רוטב וגריסין והלב דלא שייך מופקד פקידו אמאי טהור וי"ל דטהור לאו לגמרי קאמר אלא כלומר טהור מדין משקה דלא הוא ראשון אלא שני בעמא דתין אוכל עכ"ל ו"ל:

פ"ג א הרוטב והגריסין וההלז והשמן. כך מלאתי מוגה: יותר מכביה עמא וכו' לכן הרמב"ם ז"ל שם ביד היו יותר מכביה המשקים עמא'ם שבטימאיה עפה ראשונה נטמאת כביה אוכל עמא שטימאיה ממנו כי אותה טפה עמא כל המשקים שטימאיה אחריה ע"כ. הו' למדת שמה שכתוב צ"פ רע"ל תורה הטפה וטמאה את הכלי ירד להיות וטמאה את הכל וכן הוא צ"פ הר"ש ז"ל אבל דין טומאה הכלי הניחן לה בסמוך וגם צ"פ בתרא סימן ה'. והקשה הר"ש ז"ל יוש למהו כביה מכוון אמאי טהור נימא טומאה שבהן להיכן הלכה דכ"ה

יבין

פ"ג א של בשר או דגים או של סוס תאכל. ולכאורה היה מוכח מהכא דמה שזרו לכל משקין שנגעו בשום טומאה יהיה תחלה אינו דוקא צ"ל משקין התבשרין [כפ"ו דאבשרין מ"ד] אלא בכל לה. וגם להרמב"ם [פ"א מ"א חולין ה"ז] לכל משקה שאינו מן הכותמים ורמתיים וכדומה. דמתחלתן משקין היו. רק שאין נקראים משקים צמורה. ולפיכך כשילאו חוץ לא משקין ולא משקין אפילו נגעו בשני יהיו תחלה [כפ"ה דפרה מ"ו]. היינו רק מנדעלוים לקט"ו [כפ"ה דפרה מ"ו]. אלא הכא ה"ט דנעשה תחלה. משום דכל רוטב עיקרו ממים. רק ששילב טעם מהמאכלים שנתבטלו בהן. וכן מוכרחים אחריו לומר בגריסין שאין צבס שום לחלוותי רק כשצבסלו צמים. וקנ"ל בהג"ה דל"ג שרוב התערובות אינו מן משקין. אפ"ס לא נתבטל מהן דין ז' משקין: ב) היינו רוטב שלהן כשנתבטלו. והיינו רתוחתן שניי [כפ"ו פ"א מ"ב: ג] חלב בקמ"ץ גריסין. דלילו חלב צלירי דיינו שומן. אמרינן בתוספתא פ"ב דמילתין. דכשקרקש אינו אוכל כלל ואמקט"ו. רק כשחושב עליו לחולקין. ואם חושב עליו למשקה. בטלה דעתו. ומה"ט לא הו' נמי דם במשנתו דגם צדס דינו כששומן. כמבאר בתוספתא שם. וכל הנך דתני במשנתו דרכן להקפיד בקור. ומיירי הכא שנקפאו ואח"כ נגעו בטומאה: ד) על מנת להטפוח [ועמ"ס בספ"ק א] (א) למה שאחריו לעיל דכ"ה מיירי שהוא טופח ע"מ להטפוח ל"ל דאפילו נגעו במקום היבש כמשקה [דמשנתו לקמן מ"ב]. ואפילו מי חטאת שהלדיו כשנשתנו. דמ"ב דל"ג פ"א מ"א]. דלוי שנגע במקום הלב. פשיטא דטופח על מנת להטפוח הו"ל משקה. ואף ד"ל דא"ס כיון דרובן חולקין סד"א דהמעט הלה הוא בצל לגבס. ולפיכך אף שנגע במקום הלה הו"ל כנגע בהמאכל. ואפילו חלב ששיקרו ח' מן משקין. א"ס סד"א דמדנקרש אוכלא הוא. ובטל מעט הלה לגבס. ומכ"ש אי נימא כדמשמע מהרמב"ם ה"ל דבטופח לחוד סגי. וא"כ ודאי חלוקתו דלמשקין דנגעו בטומאה במקום ההוא מקרי משקה. אפ"ס סתמא דמשנתו ודחוספתא דפרקין משמע דכל שיש בסקרוט טופח. או גם בנגע במקום הקרוט נקרא משקה: ה) ר"ל אם לאחר שנעמאו נקראו לגמרי: ו) דבשעה שהחיל להקריש הו"ל כמאכל שנגע בטומאה. ואע"ג דרוטב קרוט אמקט"ו כלל צ"פ [פ"א מ"ד, ותולין פ"ט מ"א]. הנהו שאני דכבר הן עלמן עמא'ם היו. ורק השתא גשהו [עיין ג"ס פ"א מ"ט. וז"ל: ז] דכשילא עפה ראשונה. לא כשאר כביה לטמא העפה

תפארת ישראל

פ"ג א כך כתב הר"ש. אמנם כפי הגרסה מהרמב"ם [פ"ט מ"א חולין ה"ב] נמשע דבטופח לחוד סגי. וא"כ ע"כ דל"ל לדביו

טומאה כחון משנתו משקין השטוין במ' מנשרין הכל היו מי פירות ואין מקבלין טומאה. ואפילו להראב"ד פ"א מהט"א כל שלא סתמן בכונה אין מקבלין טומאה. אלא התם דלפניו מאי רוטב אמתיניתין דהתם דוקא קיימי דתני רוטב מלטרף לטומאת אוכלין ועלה קאמרי מאי רוטב כלומר היכן מלינו רוטב שהוא אוכל. אבל בכל דוכתא רוטב היינו מים שנתבטלו עם הבשר והקלו טעם מן הבשר ולא ודאי משקה הוא שסם מים בתולדתו וכ"כ מן אברהם סי' קנ"ח דרוטב גמור לכ"ע משקה הוא. ואע"ג דבמים גרידי לא שייך קרשו. הכא מהמת כח שמונית שבהן אם המים מועטין נקראין גם הם עם השמונית דומיא דגריסין שנקראו עם המים שבתוכן. ואין לפרש קרשו שהלדיו מן הקור צימי החורף. דהני משהלדיו טהורין לגמרי כמ"ש הר"ש מ"ב. ואפילו מי חטאת שהלדיו כשנשתנו. דמ"ב דל"ג פ"א מ"א]. וכל תשה עיקר מיעוט מן המשקה שבלדו. ואפילו פחות מכביה מקבל טומאה מדרכין: כביצה מכוון טהור. פי' הרב דפרשה טומאתו כשנשתנו. ולא קנתו צ"פ בתרא מ"ה כתב שהאוכל אינו טמא פחות מכביה ונמא שאין עומאה לטפה זו אלא מחמת טומאה שקבלה כשהיתה אוכל וכו' משמע דלא פרהה פתמאה קמייתא. משום דהתם צומים וענבים איירי שהמשקה שבתוכם בעין התחלה ועד סוף ובשנתמא האוכל נטמא המשקה עמו ולכי פסיע ליה הרי הם בטומאתן. אבל הכא כשקראו אין כאן שם משקה אלא אוכל ומש"ה הם שניים ופרחה טומאת משקה לגמרי וכו' הרא"ש. ומיהו למ"ד בפסחים דף ל"ג משקין מופקד פקידו והמשקה שבתוך הענבים כדומייתם בכלי ואין מקבלין טומאה עם האוכל. לא שייך לקמן בפרק בתרא שם לה טומאה שקבלה כשהיתה אוכל. דהא טהורין לגמרי אוכל. אלא התם מפרש אפילו למ"ד כשנגע בלעיו וכו' הרא"ש שם. וא"ת למ"ד גמי מפקד פקידו אמאי טהורין לגמרי כיון שהאוכל נטמא מן השרץ והוא ראשון ליתו האוכל יטמא למשקה. ולאו קשיא היא

העפה

א הרוטב מ"י: כ"ס מ"ט
תוספות חדשים
א בהרע"ב ד"ס תוח
וגמורו כ"י מי שיטמא
כו'. והקשה הר"ש נימא
טומאה שבהן להיכן הלכה
כדמקטין בפסחים דף ל"ג.
ו"ל דלא לגמרי טהור.
אלא דלא ליהוי ראשון דכין
משקה. אלא שני דכין
אוכל. פ"ב. והרא"ש כ'
דלשעת הר"ש לא ה"ל
טהור סתמא כיון דלאו
למיעו. אלא טעמיה
דכא כשקראו בטל שם
משקה מהם. וכשחזרו
ויטמוו ה"ל כמשקו חדש
וטהור לגמרי:

אליהו רבה

א קרשו הרי אלו שניים. כביה שזמן דלשון ראשון שיקר טעם בלתי טעם אלא נקב' אובולין לטמא שזמן מיעוטין כלל שכן. ומשקין אף לטמא אחרים כ"כ וטעם אחריה שנקרשה בתרומה טמאה משום חבור דהו' גבו אחד כדתנן גבי מקבילות וטכות זו כזו כביה פ"ק (ז' ח'): חזרו ונמחו כביצה מכוון טהור. דפרחה טומאה מיניה דילא מהן תורת אוכל ואין למשקה זה מי שיטמאנו דמכי ילאת טפה ראשונה ליתא כביה ואובולין לטמא אחרים יר"ך כביה:

משנה אחרונה

פ"ג א הרוטב. גמ' ר"פ העור והרוטב
דף ק"ד מאי רוטב
חמר רבא שומא. פי'
רש"י שומן שעל המרק
ע"ל אביו שומא הוא
ועליו יטמא טומאת
אוכלין אלא אמר אביו
חלב דקריש פי' רש"י
להא היוא מן הבשר
שקורין גוליר"א ע"כ.
ורוטב דהתא אין לפרשו
לא שומא ולא חלב
קרוש דזה וזה מן
הכמה יולא ואין מקבל
טומאה

ר עובדיה מברטנורה מזהרות הרושב פרק ג תוספות יום טוב קמו

ואין אוכל מטמא כליו ומסקה היולא מן הגוש מחמת היסק און לו במה יטמא. דמכין דילתא טפה ראשונה חסר ליה מכבילה. אבל כשיש בגוש יותר מכבילה כשילתא טפה ראשונה עדיין נשאר בגוש כבינה ונטמאה הטפה בגוש ומורה להיות תחלה וטמאה הטפה את התנור שמשקין מטמאים כלי: אם היו פרודים. אם היו הזימים פרודים שאין גוש. אפילו הן מאה כלומר אפילו הן שיעור מאה זינים אין מלטרפין לכבילה לממא את שמן היולא להיות תחלה: ג ובלבד שלא יגע במשקין. כגון שרכן בפשוטי כלי עץ שאין מיטמאים דהשחא אין כאן מי טיטמא המשקין אלא הזגין סגנע בהן טמא מת. שהרי לא נזהר מגיעתן אלא משילא משקה. וכשהמשקין נוגעים בגוין (ז) כבר חסר שיעור כבילה. ואין אוכל מטמא בפחות מכבילה: יותר מכביצה מטמא. שכיון שילתא

אלה כפרש"י דיון מי איכא למ"ד לאו משקה הוא. והוא מפרש למתני' דשמן תחלה לענין משקין הוא. ולא בקרוש. אבל כי מפרשין דמתני' מייירי בקרוש ליתא למתמה כלל: אם היו פרודים. הרמב"ם בפ"ט מהל' ט"א העתיק פיורין בשני רישיון. ועיין מ"ס בפ"ח משנה ח': **אפילו הן מאה**. ואית ספרים דכתוב ואפילו הן מאה. הר"ם. וכן העתיק הר"ב. גם הרמב"ם בפ"ט מהל' ט"א (הלכה ה'): גם **ג מטמא** מט ששחט בו'. טמא מת דוקא נקט. שאינו מטמא בהיסט. וה"ה לטמא שרץ. וכל טמא מגע. וטמא מת לרבותא נקט דהוי אכ

מכביצה טמא. שכיון שיצאת טפה הראשונה. נטמאת בכביצה. אם היו פרודים. אפילו הן מאה (מהור"ם) ג. מטמא מת ששחט זיתים וענבים (י). כביצה מכוון. שהור. ובלבד שלא יגע במקום המשקה. יותר מכביצה. טמא (י). שכיון שיצאה טפה הראשונה. נטמאת בכביצה. אם היה זב או זבה

כל שעה משקים מבלע בלוי וזילוי פחות מכבילה אבל בגוש שני ניחא דלון משקים שניים מטמאים כלי. עכ"ל ז"ל:

אפילו הן מאה עור גרסין ומאן גריים סהה פירושו אפילו הן מרובין כמו סהה בתנור התנור עורו שאין מלטרפים: ג מטמא את כו'. ובגמרא ופסחים פ' כל שעה דף ל"ג מדקדק מכאן דמשקים מייפקד פקודי דמי מבלע בלוי אלא עורו ומשני

הכא בענינים שלא הוכשרו עסקין לאימת מתכשרי לבי סמיט להו. לפי שחוט להו זביר ליה שיעוריה: אם היה זב או זבה אפילו גרנר יהודי. שלא הוכשר ולא נגע במשקה המשקה עמא שכיון שילתא טפה הראשונה נטמאת במטא הזב שהזב נשחט אזולין ומשקין עמאן:

הכא בענינים שלא הוכשרו עסקין לאימת מתכשרי לבי סמיט להו. לפי שחוט להו זביר ליה שיעוריה: אם היה זב או זבה אפילו גרנר יהודי. שלא הוכשר ולא נגע במשקה המשקה עמא שכיון שילתא טפה הראשונה נטמאת במטא הזב שהזב נשחט אזולין ומשקין עמאן:

תפארת ישראל יבין

דכלי המקט'י מואוכל. וגם השמן שנפלט לא נטמא. דבעודו בתוך הגוש. הרי קי"ל משקין מפקד פקודי (כפסחים ג"ב). מולא שלא נטמא עם הגוש. וגם בשעה שנפלט לא נטמא מהגוש. דמדילתא טפה ראשונה לא נשאר בגוש כבילה לממא הטפה: (י) שהיו הזימים נפרדים. ואין דבוקים יחד לגוש א': (יז) מדליכת בכל פירוד כבילה לממא שמן היולא יחד (ד): (יז) ונגע בהן קודם שחיטה ונטמאו. וקנט טמא מת לרבותא חף דככה"ג ה"ל אדם הסוחטן הסע"י אפילו הכי אפשר טיהרי המשקין שסחטנו עורוים. ובגוון שסחטנו בפשוטי כלי עץ. וכדמסקי. וכו"ם כשנטמא האדם בשרץ או בשאר אצ הטומאה. דלא המשקה הסחטנו עורו אפילו סחטנו בכלי בית קבול. דהרי מדהאדם נטמא הוא ראשון. הרי לא טימא הכלי. ומיירי שסחטנו בפשוטי כלי עץ. שאנוקט"ו תחדם הסוחטן. דל"ב הרי האדם הוא הסע"י וטימא הכלי וחזרת הכלי וטמאה המשקה היולא. מיהו חף שהגרגרים עכ"פ טמאים היו. אפ"ה לא טימאו הן עלמן המשקין. דמדילתא טפה ראשונה כבר חסר מגוש הגרגרים שיעור כבילה. והרי האדם לא נגע בהמשקין. וכדמסקי: (יח) דלף שהמשקה שבתוך הגרגר לא נטמא עמו. וכדקיי"ל [פסחים ג"ב כ'] דמשקין שבתוך הגרגר מפקד פקודי. ר"ל הרי הן כמונחים שמורים תוך תיבה. ואין כחשיז כנוף הגרגר להטמא עמו. ואי משום מגע המשקין

כביצה. אבל למ"ד מבלע בלויי כבר נטמאו עם האוכל ואפי' פחות מכבילה יש משקין לשמא התנור כדון משקה עמא וטומאה שבה להיכן הלכה. תירץ הר"ם דמ"ד מבלע בלויי מוקי למתני' שלא נטמאו הזימים הללו באב אלא במגע אצ דהוי ראשוו הזימים והמשקה שבהן הם שני ואין שני מטמא כלי ואין ה"נ אם נגעו באב אפילו פחות מכבילה מטמא הטפה את התנור וכ"ש ה"ה"ש. אע"ג דמשקין לשולס והיו תחלה. הכא כל כמה דלא נפיק אין שם משקה עליו והוי כאוכל ונטמא שני ולכי נפיק נמי הוי שני דטומאתו הוי מכה אוכל כמ"ס הר"ם פ' בתרא מ"ה ושני אינו מטמא כלי כדאשכחן במשקה סגנע בו עבול יוס כיון שאין עושה המשקה תחלה אינו מטמא כלי כדאיתא פ"ב דט"י מ"ב:

אם היו פרודים. אפילו הן מאה עורו עמא כהכשיס דר' דוסא פ"ג

דעדיות מ"ב וע' לקמן פ"ט מ"ט:

ג מטמא מת שחט. הך מתני' חתי לאשמועי' החילוק בין עמא מת לזב. ומשום דקיי"ל במס' זבים כל הטומאות המסיעות עטורו חוז מהסייעו של זב. שכל הטומאות אפילו אותן שהן מטמאות במשא. אינם אלא בטמא הגוש את הטמא. אבל עמא נשחט את הטמא ולא נגע בו אינו מטמא. וזב הנושא את הטמא או הגידו טמא וזהו הסייעו של זב שלא מנינו לו חבר בכל התורה כדאמר במס' שבת דף פ"ג והלכך כשסחט זימים וענבים או חלב אח העו הטפה הבאה מכחו מיעמא בהיסט:

בביצה מכוון עטור. למ"ד מייפקד פקודי ניהא שאין הטפה מיטמאת אלא מן האוכל. ולמ"ד מייבלע בלויי מוקי לה בגמ' פ' כל שעה בענבים שלא הוכשרו אימת מתכשרי לבי סמיט להו והוא שעתא זביר

ציונים
אלוהו רבה
פ"ה הרמב"ם: אם היו פרודים כו'. שכל טפה נטמא שילתא מכל פרוי ופרודי נשאר וזבלע בתנור ולא נתחברו המשקין וכל טפה נגע בפירוד פחות מכבילה. אבל אם לא היה נבלע כל טפה בתנור ונתחברו ונתחברו המשקין כאלה מיעמאין המשקין מהפרודין שיש בהן בית כבילה והמשקין טולן אחד קו ונגעו באוכלין ככילה:

תוספות רע"ק
בשמו גם המשקים שבתוכם. אבל לה"י דס"ל פ"ב דפסחים דמשקין מייפקד פקודי וכן פסק הרמב"ם פ"ב מהל' ט הכא מייירי אפילו בגוש ראשון. וכן מורים דביר רע"ב ב"ש ב"מ. דאע"ג דאין משקה הנבלע באוכל מוקבל שומא עמו כו' דפסק דמייפקד פקודי. ועיין בר"ש ובהרע"ב במסכתין פ"י מה"י:

תוספות רע"ק
ג הרע"ב ד"ה ובלבד. וכשהמשקין נוגעים בגוין (ז) ולב"ד משקים מבלע בלויי מוקי לה בפסחים דמייירי בענבים שלא הוכשרו:

הגוש' אנשי שם
ג בהרע"ב ד"ה יתר מכבילה ט"י נבי בית מן האת. משם אין ראיה דהתם היה בו תמלא כשיעור ונמשט מועיל הנבלע בו להחזירו לכמו שהיה. אבל בתחלת הטומאה לא יבליט הבלע לבשיעור. וז"ל דהרע"ב לא הביא רק להגמא כעלמא:

אחרונה
דעדיות מ"ב וע' לקמן פ"ט מ"ט:
ג מטמא מת שחט. הך מתני' חתי לאשמועי' החילוק בין עמא מת לזב. ומשום דקיי"ל במס' זבים כל הטומאות המסיעות עטורו חוז מהסייעו של זב. שכל הטומאות אפילו אותן שהן מטמאות במשא. אינם אלא בטמא הגוש את הטמא. אבל עמא נשחט את הטמא ולא נגע בו אינו מטמא. וזב הנושא את הטמא או הגידו טמא וזהו הסייעו של זב שלא מנינו לו חבר בכל התורה כדאמר במס' שבת דף פ"ג והלכך כשסחט זימים וענבים או חלב אח העו הטפה הבאה מכחו מיעמא בהיסט:
בביצה מכוון עטור. למ"ד מייפקד פקודי ניהא שאין הטפה מיטמאת אלא מן האוכל. ולמ"ד מייבלע בלויי מוקי לה בגמ' פ' כל שעה בענבים שלא הוכשרו אימת מתכשרי לבי סמיט להו והוא שעתא זביר

ז שחלב שנא טס מ"ו טס
הלא כ"ז
ד כביצה כמות ת"ו טס
פ"ז טס :

אליהו רבה

ג זב שחלב כ"ו שכיוון
ש"צ א"ה ט"ז
הראשונה ע"פ ראש
לאי דוקא לכל ע"פ וע"פ
עומת כמות כמות
הראשונה אלא אידי דליק
קטני :

משנה אחרונה

לה שיעורא. והא דלא
הוכשרו בשעת זריחה
כדאמר' הנוצר לנת
הוכשר. הכא מיורי
זלז צורך לנת אלא
לאימה לנת הוכשרו
כלקמן פ"ו מ"ו וא"כ
נמך לטוחן :
זב שחלב את העז.
אלב הגזיה את
העז ולא תלם לא
מטמא ההזב בהיסט.
דכל כמה דלא נפיה לא
השיב משקה וקבל
עומת כפי' לע"ל.
ועוד דהזב בהמה חינה.
מטמא אלא לריון
כבינה כבינה צוף
ז"ס מכשירין. ויב
נהשתק בחי' שבדרי
בהמה אי שיד פלוגתא
דמשקד פקיד או חברי
מיהבר. ונ"מ זכ
שהגזיה עו מטמא.
חי מישקד פקיד לא
מטמא ההזב כבדרי'
דלא השיב משקה עז
דפיסק. ואי חברי
מיהבר השיב בנוף
אחד עם העז ונעמא
בהיסט. ומא' דפ"ק
הכתובות דף ז' גבי דס'
בתולים דמעבא לכו
אי מפקיד פקיד או
חברי מיהבר. ממעט
הזב לאי דעוטה
החזק דאי הוה אמרי'
חברי מיהבר. וא"כ
הכא דליכא חברה
מפקיד פקיד הו' זכ :

אז הכומאה. משום דקמני סיפא
אלב זכ כו'. רש"י פכ"ב דשנח דף
קמ"ה: זכ שחלב כו'. שהזב
והדומה לו ר"ל זבה נדה ויולדת
יסמא כל מה שישא. ואע"פ שלא
יגע בהן. יטמאם במשא. ושון זבה
האוכלים ונמשקים. כמו שכבא
בסוף זבים. הרמב"ם :

הרי

זבה (ש). אפילו גרגר יחידי טמא.
שכיון שיצאה טפה הראשונה. נטמאת
במשא (א). זב שחלב את העז (א).
החלב טמא (ב). שכיון שיצאה טפה
הראשונה נטמאת במשא :
כביצה

טפה ראשונה נטמאת כביצה.
דאע"ג דאין משקה הנבלע באוכל
מקבל טומאה עמו. משלים הוא את
שיעורו. דלכונאי' השכחן בסמוך
גבי כזית מן המת ומן הנבלה
שתמעטו בחמה והיחון בגשמים
ומפחו. דגשמים המונבלעים תשלומין
לכשיעור :

הרי

כך נ"ל פי' דברי הר"ם והר"ב נמשא כליו. אבל אי"ל דכוונתם
לפ"ל כר"מ [פסחים לג"ב] דגס לקבל טומאה זריך שיה' בהאכל
כביצה. וכך כתב הר"ב בעלמו בפירוש [ספר פי"ב מ"ן]. וא"כ להכי
מקשו דאע"ג דזב שהגזים יותר מכביצה. עכ"פ איך כהזו המקיף
המשקה כביצה. וא"כ איך קבל טומאה. ליתא, ליתא, ליתא כהזו מידו.
דנהי דמשקה שחז הגרגר משלים שיעורו. עכ"פ הרי גם הזב עם
המשקין שבתוכו אין בו כביצה. ואיך קיבל טומאה. אע"כ דמדמחזירין
כל הגרגרין חד כאשכול הו"ל האשכול יד. וכל יד מקט"ו ומטמא
אחרים כמבואר בריש עוקצין. ולפיכך אף שאין השרביט מוצרק. עכ"פ
מזרק הוא כל הגרגרים המחזירים בו צדי שמים דרוז חיובר [צובחים
ק"ב]. וא"כ תו אי"ל דהמשקה שחז הגרגר אף שהוא עתור אפ"ה
מוצרק להזו. דהרי י"ל דהכי נעמא כל גרגר גרגר. מדעיו כל הגזין
המחזרים בהאשכול יחד כביצה גם בלי המשקין שבתוך הגזין. לפיכך
נ"ל כפירושנו הג"ל דרבנותו רזו רק לתוך האוף אפשר שיעמא כל
גרגר להטפה היולדת. דהרי כשהו שחשן ככר נתלשו מהאשכול.
ולטמא אחרים לכ"ע זריך שריה המטמא כביצה. והרי אז אין בהגזין
כביצה אם לא נזרק עממן המשקין היזונים בתוכן. ועל זה תירנו
המשקה הטור מוצרק להגזין. דבי חסם המעט צירוף המים שנבלעו בתוך החתיכה
שמצטרף המשקה שחז הזו לכל גרגר. עכ"פ האוף יצטרפו כל הגרגרים
יחד. והרי אינן דבוקים יחד. אע"כ דכיון דכביצה טפה הראשונה.
ככר נחשטבו הגרגרים יחד ועשנו גז ח'. ואו שפיר מוצטרפין כל
הגרגרים יחד. דאף לחיבורי אדם חזו חבור. היינו לקט"ו סיקט"ו כל המחזירין כשנעמא ח' מתן.
אלב כשכולו ככר עמאים כל א' לבד.
והתחברו. מוצטרפין והיי חיבור לטמא אחרים כבזבן שיעור כביצה אפילו לא תתחברו בו' משקין [כרמב"ם פ"ו
מאובין הי"ן]. וז"ל הכא
שתחברו בשמן שהוא חיבור זב' מו' משקין. דחז אפילו לקט"ו מחשבו חיבור [כרמב"ם ט"ז
מ"א] וא"כ מתן לית לן דלחיורי הכא
כאין ככל גזו כביצה בלי המשקין המחזירין בהגז. דלמא מיירי מתני' שהיה בהגזו כביצה בלי
המשקין המחזירין עמו. ועפי מטמא לישא דמתני' שיש בהשקיס עם המשקין שבתוכן
יותר מכביצה. מדלא נקט תנא לחלק בין שיש בהגזין לבד פחות מכביצה או כביצה.
כנעשה פחות מכביצה. והיחון בגשמים ותפח כביצה. הרי אין המשל דומה להנמשל.
דכיו חסם המעט צירוף המים שנבלעו בתוך החתיכה
אחינן ענה. דא"כ גם בלא היחה מתחלה כשיעור. והיחה ונעמא מאדאורייתא כשחזר ותפח.
ומטעם דאין דחזי אלל איסורים. משא"כ הכא כנגזים וזיתים
כד"ח דדוקא בניה כשיעור בתחלה ונעמק. עמא מדאורייתא כשחזר ותפח. והיחה
לא דמי אפילו לסיפא דהתם שיהו בהן עכ"פ בסוף כשיעור. משא"כ הכא.
לא בתחלה ולא בסוף הוה בהגזין כשיעור אם לא לקטרף להן
משקין שבתוכן. אבל מנ"ל שיעטרפו. והרי קו"ל דאין היתר מוצרק לזכור [כפסחים מ"ג].
ותרו נ"ל דהתם לא מיירי כלל שנבלעו מים
שתחיהו. ונמלט' ונעמק ע"י חיור הקר בשמן הגשמים. ופירוש לטבעיה. דאע"ג
דטבע החסם לטבע הפתח. ונתעבה ע"י החמימות. וטבע הקיריות
וחזרה ותפתחה ונתרחבה ע"י חיור הקר בשמן הגשמים. ונעמק ע"י חממות
לזממא. וכמ"ל בספר הצרית [חלק א'] מאמר ז' פ"ן]. השיב ראיה בזה. שחם
והיחו שחם שהחזר שבתוך השלחופית לנעמק ונעמאם בתוך השלחופית.
בתריות. תמלס ח' נעמק מעט. עד שלכנסו בתריות מעמאם. והיחו שחם
ואם יחזרו ויניחו השלחופית הוה אלל הנור שחם או כדומה במקום חסם. והיחו שחם
שתחיהו ונתפחו ונתרחבו החזיר שבתוך השלחופית. ביהו כל זה רק בחזיר
הסגור בשלחופית וכמ"ל ע"י שאין החזיר יכול ללאת. לכן
מחפש בתוך השלחופית מפה לפה. אלב בחזיר שיש לו מקום יניחה. או אדרבה
טבע האס והחמימות לגרס הפתח ונתפחו. אולם לחשר שיש בכל גוף
שבעולם נקבי' דקי' וקטנים מאד הנקראים מחכמי
ממקומו בתחלה. וכמ"ל בספר הקדוש הנ"ל [מאמר ז' פ"ן]. אולם לחשר שיש
בכל גוף שבעולם נקבי' דקי' וקטנים מאד הנקראים מחכמי
הטבע שם פארען. שאינן נראין לעין רק ע"י זכובות המגדל הנקרא מיקראסקופ
והנקבי' ההם מלאים אור [כמ"ל בספר הנ"ל מאמר ז' פ"ב]. לכן נשחיתו כל
גוף במקום חסם. מדגדקה מתוך נקבי פארען שלו החזיר שה' שחם בתחלה.
ועי"ז נדבדו ונעמקו חלקי הגוף יחד. אולם ישוב
כל גוף לחזור ולהתפשט ולהתגדל. כשיחזרו ליתן הגוף במקום קר. דמזאין
בש חמימות ישוב החזיר לבוא לתוך חורי הפארען ויתפשט עמו. ועי"ז
תתגדל החתיכה. ולפ"ז מה שמקובל לנו כביצה הוה אלל הנור שחם או כדומה
במקום חסם. ורק אם יש עמו חלל הנראה את החזיר מתוך נקבי הפארען שבו.
והוא הטמון עמו כשיעור ית או ביה במקום חסם. ועי"ז ידקה חמימות את
החזיר מתוך נקבי הפארען שבו. ותעמק החתיכה חתיכה זו שיש בה
כשיעור ית או ביה במקום חסם. ורק אם יש עמו חלל הנראה את החזיר מתוך
נקבי הפארען שבו. ותעמק החתיכה חתיכה זו שיש בה כשיעור ית או ביה
במקום חסם. ורק אם יש עמו חלל הנראה את החזיר מתוך נקבי הפארען שבו.
ותעמק החתיכה חתיכה זו שיש בה כשיעור ית או ביה במקום חסם. ורק אם יש
עמו חלל הנראה את החזיר מתוך נקבי הפארען שבו. ותעמק החתיכה חתיכה זו
שיש בה כשיעור ית או ביה במקום חסם. ורק אם יש עמו חלל הנראה את החזיר
מתוך נקבי הפארען שבו. ותעמק החתיכה חתיכה זו שיש בה כשיעור ית או ביה
במקום חסם. ורק אם יש עמו חלל הנראה את החזיר מתוך נקבי הפארען שבו.

תפארת

יבין

בסוג צפנים. הרי הו"ל מנע צית הסתרים. וז"כ חזק אפשר
שהגרגרים שאין בהם כביצה רק עם משקין שהכונים שבתוכן.
ויטמאוו להטפה הראשונה היוולדת. הרי חף דעם המשקין שבתוכן
יש בהן יותר מכביצה. עכ"פ הרי המשקין שבתוכן טהורים.
ובלי המשקין אין בהם כביצה. ו"ל דאע"ג שהמשקין שבתוך
הגרגרים טהור. אפ"ה משלים הוא שיעור סוגי לשמה הטפה
היוולדת. וכדאשכחן בסמוך בזכות מה ונבלעו שתמעטו בחמה
והיחון בגשמים ותפחו והגשמים משלימין השיעור ויגיד ד"ט פסחים
לג"ז. וכמו כן לא גרע מכל שומר לפרי. דאע"ג דכשמשפיר
השומר תחרי הניצא. הרי השומר עתור. אפ"ה בעודו מחובר
להכרי מצטרף אליו להשלים שיעורו [א"כ עיקר] [ד] : (ט) : (י) : ה"ה
נדה ויולדת ששהטו הגרגרים דכרי כולן מטמאין בגרגרים
כשגשאוט. חף שלא נגע בהן : (ב) דמדהסיטו הגרגר. נעשה
כולו ראשון. וכמ"ל בפתיחה סי' כ"ד : (ד) : (א) : ה"ה בהמה
אחרת. רק נקט עז שמלוייה זכ"ל. ובמ"ל ודי חלב עזים
ללאחזן [מבני כ"ז פ"ז] : (כ) : שכשאוחז בהדה תלוי העטפה היוולדת
הרי נשאה. אע"ג שאח"כ היחה הסד להשמט מבין האלבעותיו
והחלב

היינו לקט"ו סיקט"ו כל המחזירין כשנעמא ח' מתן.
אלב כשכולו ככר עמאים כל א' לבד.
והתחברו. מוצטרפין והיי חיבור לטמא אחרים כבזבן שיעור כביצה אפילו לא תתחברו בו' משקין [כרמב"ם פ"ו
מאובין הי"ן]. וז"ל הכא
שתחברו בשמן שהוא חיבור זב' מו' משקין. דחז אפילו לקט"ו מחשבו חיבור [כרמב"ם ט"ז
מ"א] וא"כ מתן לית לן דלחיורי הכא
כאין ככל גזו כביצה בלי המשקין המחזירין בהגז. דלמא מיירי מתני' שהיה בהגזו כביצה בלי
המשקין המחזירין עמו. ועפי מטמא לישא דמתני' שיש בהשקיס עם המשקין שבתוכן
יותר מכביצה. מדלא נקט תנא לחלק בין שיש בהגזין לבד פחות מכביצה או כביצה.
כנעשה פחות מכביצה. והיחון בגשמים ותפח כביצה. הרי אין המשל דומה להנמשל.
דכיו חסם המעט צירוף המים שנבלעו בתוך החתיכה
אחינן ענה. דא"כ גם בלא היחה מתחלה כשיעור. והיחה ונעמא מאדאורייתא כשחזר ותפח.
ומטעם דאין דחזי אלל איסורים. משא"כ הכא כנגזים וזיתים
כד"ח דדוקא בניה כשיעור בתחלה ונעמק. עמא מדאורייתא כשחזר ותפח. והיחה
לא דמי אפילו לסיפא דהתם שיהו בהן עכ"פ בסוף כשיעור. משא"כ הכא.
לא בתחלה ולא בסוף הוה בהגזין כשיעור אם לא לקטרף להן
משקין שבתוכן. אבל מנ"ל שיעטרפו. והרי קו"ל דאין היתר מוצרק לזכור [כפסחים מ"ג].
ותרו נ"ל דהתם לא מיירי כלל שנבלעו מים
שתחיהו. ונמלט' ונעמק ע"י חיור הקר בשמן הגשמים. ופירוש לטבעיה. דאע"ג
דטבע החסם לטבע הפתח. ונתעבה ע"י החמימות. וטבע הקיריות
וחזרה ותפתחה ונתרחבה ע"י חיור הקר בשמן הגשמים. ונעמק ע"י חממות
לזממא. וכמ"ל בספר הצרית [חלק א'] מאמר ז' פ"ן]. השיב ראיה בזה. שחם
והיחו שחם שהחזר שבתוך השלחופית לנעמק ונעמאם בתוך השלחופית.
בתריות. תמלס ח' נעמק מעט. עד שלכנסו בתריות מעמאם. והיחו שחם
ואם יחזרו ויניחו השלחופית הוה אלל הנור שחם או כדומה במקום חסם. והיחו שחם
שתחיהו ונתפחו ונתרחבו החזיר שבתוך השלחופית. ביהו כל זה רק בחזיר
הסגור בשלחופית וכמ"ל ע"י שאין החזיר יכול ללאת. לכן
מחפש בתוך השלחופית מפה לפה. אלב בחזיר שיש לו מקום יניחה. או אדרבה
טבע האס והחמימות לגרס הפתח ונתפחו. אולם לחשר שיש בכל גוף
שבעולם נקבי' דקי' וקטנים מאד הנקראים מחכמי
ממקומו בתחלה. וכמ"ל בספר הקדוש הנ"ל [מאמר ז' פ"ן]. אולם לחשר שיש
בכל גוף שבעולם נקבי' דקי' וקטנים מאד הנקראים מחכמי
הטבע שם פארען. שאינן נראין לעין רק ע"י זכובות המגדל הנקרא מיקראסקופ
והנקבי' ההם מלאים אור [כמ"ל בספר הנ"ל מאמר ז' פ"ב]. לכן נשחיתו כל
גוף במקום חסם. מדגדקה מתוך נקבי פארען שלו החזיר שה' שחם בתחלה.
ועי"ז נדבדו ונעמקו חלקי הגוף יחד. אולם ישוב
כל גוף לחזור ולהתפשט ולהתגדל. כשיחזרו ליתן הגוף במקום קר. דמזאין
בש חמימות ישוב החזיר לבוא לתוך חורי הפארען ויתפשט עמו. ועי"ז
תתגדל החתיכה. ולפ"ז מה שמקובל לנו כביצה הוה אלל הנור שחם או כדומה
במקום חסם. ורק אם יש עמו חלל הנראה את החזיר מתוך נקבי הפארען שבו.
והוא הטמון עמו כשיעור ית או ביה במקום חסם. ועי"ז ידקה חמימות את
החזיר מתוך נקבי הפארען שבו. ותעמק החתיכה חתיכה זו שיש בה
כשיעור ית או ביה במקום חסם. ורק אם יש עמו חלל הנראה את החזיר מתוך
נקבי הפארען שבו. ותעמק החתיכה חתיכה זו שיש בה כשיעור ית או ביה
במקום חסם. ורק אם יש עמו חלל הנראה את החזיר מתוך נקבי הפארען שבו.

טהרות הרוטב פרק ג

תוספות חדשים

ה בהרע"ב ד"ה שם : טמאות כו' תמימים טמאים. השילו גר"ה. ע"ן כ"ט : בא"ד במקום מליאתו כו' כשחוקקין כפ"ק דגד ד' (הכ"ט) :

תוספות רע"ק

ה הרע"ב ד"ה או שבור' טהורה ולא אמרינן (ח) תבונה לי דלפ"ז אך פריכין עלה דמתני' זו בגדה דף ד' ואמאי נימא האי מעיקרא מחם מעליא ה"ו והשתא הוא דמלאה חלודה הא אגן אמרינן ימנולם לא בטמאה. א"ע"כ פירושא דמתני' כמ"ש רש"י שם דהמחם ידוע שנמצאה ונמצא עתה המחם על הטהרות. והיא חלודה לא חישינן שנפלה על הטהרות קודם שהעלת' התלויה ונימא לחצהר"ו והוי מזהאי כהני' דל"קן ספ"י וכו' הר"ש וכו' שיש לפרש עוד דבידיו דנמצאת המחם חלודה באוהל המת ל"ה שמא בא המחם לבאן קודם שהיתה חלודה ונ"מ א"ה ולכשיחזור ויתקנה הדיבור לטומאתה ה"ש ועלה פרי"י נימא כיון דמעיקרא מחם מליאה היה לא נשתנה דל"ה עד עתה. ואולי שיהו כונת הרע"ב :

תוספות אנשי שם

ה בהרע"ב ד"ה או שבור' טהורה כו' תחזור לטומאת יבש. ולא ק"ה מפ"י דכלים מ"ג דהטובים כלם מבעיני כלים כו'. ע"מאז. וא"כ אף אם לא נמצא מחסן כ"י עתה הוא טמא. ולי' ידוע שהמחם היה ע"ה וק' עתה כשנמצא על השין מספקין אם נפל על השין כשהיה כלם או כשהיה טהור. כה"ש :

ה אם טמאות טמאות. כי הא דתנן לקמן בפרק השק והאפרעד [משנה ז'] נגע בא' בלילה ואין ידוע אם חי אם מת ובשחר עמד ומלאו מת חכמים מטמאים שכל הטומאות כשעת מליאתו ודוקא במקום מליאתו למעומו נגע בא' בלילה בויית זו ולמחר מלאו מת בזוית אחרת וכיוצא בזה : אם מכוסות מכוסות. כגון כלי חרס המוקף למיד פתיל לא אמרינן שמה כשעה שהיה המת בזהל היה מגולה. ועכשיו מכוסה. או אם מלאו לא אמרינן שמה כשעה שהיה המת * (באהל) היה מכוסה ומוקף למיד פתיל : מחט שנמצאת בלאה חלודה. שמעבדת את התפירה דחלודה כזו מטהרתה מידי טומאתה : או שבורה טהורה. ולא אמרינן [ח] שמה כשהיתה שלמה נטמאה וכשיקטנה ותחזור שלמה תחזור לטומאתה הישנה והיינו פירושה דאם שכל

ול"ג וטמא : ה * [אם טמאות טמאות. כתב הר"ב ודוקא במקום מליאתו כו' ולקמן שם כתב דדוקא כשלא ראוהו חי מצערב וכו'] : טהורה. כתב הר"ב ולא אמרינן כו' תחזור לטומאתה הישנה כדין כלי מטכות. כמו שטינו בר"פ ח"א

ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

מלאכת שלמה ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה : מלמטא טהרות שנמלאת עליהם ולא אמרינן שלמה נפלה עליהן וטמאתו וכו"כ כשכרה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היא עתה נפלה עליהם. ע"כ :

טוהרות טוהרות לחנן לעיל: **ב** בחוקת טהרה. וזו"ל
 דספק טומאה ברה"י ספיקו טמא והאי מזוי רה"י הוא אפי"ה
 כיון דספיקא הוי בדבר שאין בו דעת לישאל. כגון חרש שטה
 וקטן ספיקו טהור. דהכי לפנין מקראי דכתיב והבשר אשר
 יגע בכל טמא לא יאכל משמע ודאי
 טמא לא יאכל ספק טמא יאכל.
 וכתיב כל טהור יאכל בשר. ודאי
 טהור הוא דיאכל הא ספק טמא
 ספק טהור לא יאכל. אלא לאו
 ש"מ כאן טיש בו דעת לישאל
 כאן שאין בו דעת לישאל: וכל
 הפקה

י"א ממש' כלים: **ב** בחוקת טהרה. כתב הר"ב * (ואע"ג
 דספק טומאה ברה"י ספיקו טמא כדמסיים בפירושו לסיפא.
 ומ"ש הר"ב) דהכי לפנין מקראי וכו' אלא לאו ש"מ כאן טיש
 בו דעת לישאל כאן שאין בו דעת לישאל (גמ' פ"ה דטוהרות דף
 כ"ט) ופירש"י אלא לאו ש"מ הבשר
 אשר יגע בדבר שאין בו דעת הוא.
 דבשר הוי נוגע הלכך ספקו טהור.
 וכל טהור יאכל בשר דליריבו בטומאת
 הגוף. דיש בו דעת לישאל. בהטוה
 קאמר לך ספקו טמא: **ובד**
 הפקה

שכל הטומאות כשעת מציאתן (ב):
ו חרש שומה וקטן שנמצאו
 במבוי (ג) שיש בו טומאה.
 הרי אלו בחוקת טהרה (ד). וכל
 הפקה

י במשנה וכל הפקה טי'
 הש"ל כתב לכל לרבות
 קטן שהגיע לכלל דעת.
 וכל שאין בו דספיקא לרבות
 שיטות:
י בת"ש ד"ה וכל הפקה
 טי' בשם החוספות בו.
 כתב הר"ב דבבשר
 תחלה לו להתיישב לטוה
 סתומות על והבשר אשר
 יגע בו וטומאת הגוף על
 כל טהור יאכל כשר:

ב יבין

(ז) דכל שאין בו דעת לישאל בהטוה. אף בספק
 טומאה ברה"י טהור. דכל כסף טומאת טמא מסוטה ילפינן.
 דרק ברה"י ספיקו טמא. ומדכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא
 לא יאכל. דמשמע הא ספק טמא יאכל. אף דסתם בשר
 ברה"י הוא. ועל כרחך להלן. משום דבשר ה"ל אין בו דעת
 לישאל אש נגע בטומאה (אפי"ה טי'). והא דנקט תנא חרש
 שומה וקטן. ולא סתם דבר שאין בו דעת לישאל. היינו מדבש
 לאשמיטין רבוחא. דלף דהך חפשי לפעמים שיהיה בן דעת
 לישאל. חפשי כל שזה שצפינו אין בו דעת לישאל. ספקו טהור.
 ולא דמי כלל לגדול טומא או יבן דמשב כיש בו דלי"ש [אפי'
 כ']. דהך אין בן דעת. וכ"ש מאכל או כלי. מיהו הא

תפארת ישראל

שכמותקנה אח"כ תחזור לטומאה ישנה (אפי"ה דלי"ש): (ב) הר"ב
 פי' לזה פירושא דרישא. דאם טוהרות טוהרות. ול"מ ח"א
 לומר כן. דהרי אפי"ה טובא כמותוסות ומגולות. ותו מ"ש
 דפי' הנח הא טפי מליך. ותו למא נקט לפנה טומאה ישנה
 דרבנן (אפי"ה דלי"ש). ולא חלף דנקט לעיל. דהא דאורייתא.
 ותו למא לן כלל הא כללה חלק הטומאות וכו'. אלא כ"ל דרבושא
 קמי' דל"ט"ו דבמחנן זו מסתבר טפי שמתחט טעמא דלא
 השתמש בה העלאת הטהרה. וכשתאלץ שבור. הרי מסתבר נמי
 דמשום שטעמא כבד לא חש לשמרה ושהצורה. אפי"ה כל
 הטומאות כשעת מליאתן. וכמו שהיא ששח טהורה עורה וטוהרות
 או שצורה. כך יהיה מעיקרא טהורה: (ג) שיהי רה"י:

משנה אחרונה

דמתני' לעיל טמא גמלא טומאה פחות מכות מן המת בין הטהרות לא הויב' טמא הו' בשעת נפילה כוית ועכשו נמקה וה"ה אפי"ה: **ו** חרש שטה וקטן. דין זה
 דאין בו דעת לישאל טהור ילפינן בממא מרומיא דקראי כמ"ש הר"ב. ושם לדקדק אהני מנ"ל דקראי אהני להלן בין יש בו דעת לישאל ובין אין בו ואמאי לא נתקן
 כפשוטו דקרא דהבשר אשר יגע בכל טמא דמשמע דספק טהור דמירי בטומאת בשר דאינו אלא בלאו. וכל טהור יאכל דליריבו בטומאת הגוף שבו כבתו חלה חסילו
 ספקו טמא. דמיי ממס' לטוה טטה
 לא חלוף או להתיישב לטוה סתומות על והבשר אשר יגע בו וטומאת הגוף על כל טהור יאכל כשר:
 דעתי ביה הטמא כשר לא חש לשמרה ושהצורה. אפי"ה כל הטומאות כשעת מליאתן. וכמו שהיא ששח טהורה עורה וטוהרות או שצורה. כך יהיה מעיקרא טהורה:
 דמתני' לעיל טמא גמלא טומאה פחות מכות מן המת בין הטהרות לא הויב' טמא הו' בשעת נפילה כוית ועכשו נמקה וה"ה אפי"ה: **ו** חרש שטה וקטן. דין זה
 דאין בו דעת לישאל טהור ילפינן בממא מרומיא דקראי כמ"ש הר"ב. ושם לדקדק אהני מנ"ל דקראי אהני להלן בין יש בו דעת לישאל ובין אין בו ואמאי לא נתקן
 כפשוטו דקרא דהבשר אשר יגע בכל טמא דמשמע דספק טהור דמירי בטומאת בשר דאינו אלא בלאו. וכל טהור יאכל דליריבו בטומאת הגוף שבו כבתו חלה חסילו
 ספקו טמא. דמיי ממס' לטוה טטה
 לא חלוף או להתיישב לטוה סתומות על והבשר אשר יגע בו וטומאת הגוף על כל טהור יאכל כשר:
 דעתי ביה הטמא כשר לא חש לשמרה ושהצורה. אפי"ה כל הטומאות כשעת מליאתן. וכמו שהיא ששח טהורה עורה וטוהרות או שצורה. כך יהיה מעיקרא טהורה:

! תינוק מ"י ע"י פ"י ס"ח

תוספות חדשים

ו תוי"ט ד"ה וכל הפקא... כו' ילפינן מסוטה כו'... וינין בחסנה למלך פ"ו... מהה"ט שבי"ח מחלוקת... בין הרמב"ם והרא"ב... לענין זה אי לריבין דוקא... במעמד א' דלהרמב"ם... אפילו אינה במעמד א'... אלא שיהי' בחזק אחד... ס"ג ולהרא"ב לריבין... דוקא להיות במעמד אחד:

התוספות אנשי שם

ז במשנה אחר לקטן וכו'. אע"ג דאפילו אם אחר נתקן לו נעמה האחר ע"י הקבר ונעשה אב הטומאה ונעמה להתינוק והאחר הכי י"ט בו דעת להאילן וספקו עמא. תיסק הכה"ט דכיון דלא ידעין מי הוא האב שנתן לו הוי כמי שאין בו דעת לשאל. ול"ג דאין לקטן אדם גדול לקטן ששנים בבב"ק ומה לקטן אלא דרך שתיקונו הוא אבד לקטן כעד הכי ותליין שתיקו אחר לקטן עבדו ותוקן הכי כו' און בו דעת להאילן:

הפקה כו'. כתב הר"ב דספק טומאה ברה"י כו' מסוטה ילפינן וכו' וסוטה יש בה דעת לישראל. ואילטורין הא דהבב"ר. ואילטורין למגמ' מסוטה. ואי מוהבב"ר ה"א בין ברה"י בין ברה"ר. ואי מסוטה ה"א עד דאיכא דעת נוגע ומגיע (במטמא ובנעמא. כי כוטה דיש בה דעת ויש דעת צבועל המטמא קמ"ל דנפקא מכל טהור הא ספק לא יאכל כיון שיש בו דעת בזה שנעמא אכל במטמא לא צעין דעה) לריבא. גמרא דסוטה שם. ולפי מ"ש במשנה ח' גמ' הוסי' לר"מ איכא למימר דאילטורין לכהבב"ר. דלא תימא דוקא פלגא ופלגא ול"ק דבלאו הכי (כתבו) הסו' דסוטה דף כ"ח ב"ד"ה

הפקה. שיש בו דעת לישראל אם לא ידע אם הלך במקום טומאה אם לאו. בחזקת טומאה הוא. דספק טומאה ברה"י ספיקו עמא מסוטה ילפינן דספיקא הוא אם נעמאה אם לאו. וספק זה במקום סתירה הוא דהיינו רה"י ואמר רחמנא ובסתרה והיא נעמאה וסוטה יש בה דעת לישראל אם נעמאה אם לאו: ז ואין השושנים אלא *במקום טומאה. ש"א"א שיקח השושנים אר"כ יכנס לבית הקברות: טהור. כיון דאיכא למחלי בחדר. שחא לקטן אחר ונתקן לו. דתינוק אין בו דעת לישראל. וספיקו טהור: וכן

הפקה (יה) בחזקת טומאה (לו). וכל שאין בו דעת להשאל (לו). ספיקו טהור: ז תינוק (יה) שנמצא בצד בית הקברות. והשושנים בידו. ואין השושנים אלא במקום הטומאה. טהור. שאני אומר אחר לקטן ונתן לו

וכן עוד כתבו בפ"ק דחולין ד"ע דה"מ למימר לריכותא אחריתא *וכן נמי ילפינן מסוטה דדוקא כשאין ג' הוי רה"י. בדכתב הר"ב במשנה ז' פ"ו]:

שלמה מלאכת ו וכל שאין בו וכו'. ופי' הרא"ש ז"ל וכל כמו שכל שאין וכו'. ופי' רש"י ז"ל בפ"ק דפסחים דף כ' שיש בו דעת להשאל ל"ב מה תהא עליו ע"כ. וכתבו תוס' ז"ל שם פ"ק דפסחים דף י"ט בטומאה לא צעין טהור בו דעת להשאל אלא המטמא לחודי דל"ל כל טומאה מת ושרן אפילו ברה"י יהא טהור ע"כ. וכן נראה שכונן רש"י ז"ל שם ג"כ בפירושו ובגירסתו אשר שם:

יבין ישראל תפארת יבין

דכאין בו דעת לישראל ספקו טהור בכל מקום היינו רק בספק השקול ולא במסתבר טפי לטומאה מלטהרה [ולקמן מ"ח]. וה"ה בכל דוכתא שיש חזקה כנגדה. אף באין בו דל"ש ספקו טמא כתינוק שנתמא בלד' העיסה וצ"ק בידו, ספקו טמא. אף דעיסה אבדל"ש. עכ"פ חזקה תינוק טמא [כפ"ח מ"ג]. כך כתב הרמב"ם אה"ט פ"ו ס"ג. לפיכך גם ביש להחזיק טומאה זמזמן לזמן. אף באבדל"ש ספקו טמא מדיש חזקה כנגדו [וכן יש ראייה לזה ממקשה ל"ג [אלמות פ"ו מ"א]. וכן מהר"ם והר"ב לקמן רפ"ו דגם הכה"ט עמאי"ס אף דאבדל"ש. ודלא כתיב"ט ס"ג]. וכ"כ ביש יד פקח באמלע. כגון שנתעטף בטלית טמא. ומסופק אם נגע הטלית בעטיפתו בטהרות או שנתעטף בטלית טהור ומסופק אם נגע בעטיפתו בטומאה [כמה דה"כ] או שגדול תופש ביד תינוק ומסופק אם נגע התיוק בלוחם שעה בטומאה [כמופאה פ"ג דמילתין]. ככולן

משנה אחרונה

דקאי אלעיל דה"ו בחזקת טהרה ונגזי חרש וטעה שייך למיתני פקח. ועוד י"ל דתני פקח לאתווי דאע"ג דאינו בר שאלה דלא סמכינן על דבריו כיון דפקח הוא הוי כמו ים בו דעת לישראל. ואע"ג דכנעני נופיה שנגע בטהרות אפילו לא נכנס למקום טומאה היה מטמא שרי הם היו כזבין לכל דבריהם. כ"מ לתינוק ישראל שיהו מורכב על כתפו של כנעני ולא נזהר מליך במקום טומאה אם נגע התינוק בטהרות טמאין כנעני כיש בו דעת לישראל דמי והוי כמורכב על כתפו של ישראל כמ"ס הר"ם מתוספתא בתינוק המורכב על כתפו של אביו. ולכאורה יש להציה ראייה לזה דכנעני כיש בו דעת לישראל הוי מדתנן פרק בתרא דהלכות מדורות הכנענים עמאין טמא קברו שם נפל. ואי ס"ד דכנעני כאין בו דעת לישראל הא אפילו ברה"י ספקו טהור. ומיהו נראה דלא ראייה היא דהתם טמאין עד שיבדוק קאמר דתני התם בדיא ובהא אפילו אין בו דעת לישראל טמא ונריך בדוקה דאפילו חזקה לא מהגי היכא דאיכא לברורי. וכן משמע בסוגיא דפסחים דף ע' דאמר עלה הובא דהולדה וברדלם מניין מדורות הכנענים טהורים משום דאיכא ס"ס ספק הוה ספק לא הוה ואת"ל הוה אימור אכתי. והיכא דאיכא ס"ס אפילו מני להבב"ר אין חוששין לו כמ"ס הפרי חדש בדיוני ס"ס. וא"כ אדרבה מוכח מהכא דכנענים כמי שאין בו דעת לישראל דמי ומדורות הכנענים טהורין אפילו ברה"י ולא אמרו טמאין אלא שרביין בדיקה ובהא אמר שפיר היכא דאיכא ס"ס אפילו בדיקה לא לריך. ומיהו בזה קושית התוס' שהקשו שם דמאי מהי כאן ספק ספיקא הא קי"ל כל מה שאתה יכול להרבות ספקות וס"ס ברה"י עמא לקמן פ"ו מ"ד וכדקרו בזה. ולמאי דפי' מעיקרא לאו קושית היא דמדורות שאני דמדורות שטורין שטורין שטורין כן בו דעת לישראל אלא לענין בדיקה אמרו עמאין עד שיבדקו והיכא דאיכא ס"ס א"כ בדיקה ואת"ל אדרבה מוכח דכנעני ככאן בו דעת לישראל דמי ויינו כמ"ס דבבב"ר אין חוששין להי' ואמירה דעכו"ס לא היה השיב מדי. ומיהו בר מכל דין יש לתמוה על התו' שהפסוק נפשיטות דס"ס ברה"י לעולם טמא. ובאמת יש חילוק בדבר דאיכא דתתוק טומאה כמו שדה שאבד בו קבר בהא אפילו כמה ספיקות עמא. אבל שדה שגהרש בו קבר וספק אם נגע שם תרומה דעיקר הטומאה ג"כ היא מספק אמרי' בפ"ד מ"ה דחולין אספק ספיקא וחילוק זה כתב הר"ם בפ"ד וגם התו' פ"ק דשבת וא"כ אין כאן קושית ממדורות כיון דבעלמא היכא דלא אחזקו טומאה וכס"ס חולין והכא ספקות דעיקר טומאתן אינה אלא לחלות כס"ס טהור לגמרי: בחזקת טומאה. עד שיאמר לא נעשתי כולקמן פ"ו מ"ו: וכל שאינו יודע לשאלו הא תו למה לו הא תנא הש"י. וי"ל דלאתווי כנעני אחי כדפי' לעיל דהוי כאין בו דעת. א"נ י"ל משום דתני רישא הש"י וקטן דכולה תלמודא היינו שלא הגיע לשנים ולבערות. קמ"ל דהכא אינו כן אלא בדעת לישראל תלי וכל שיש בו דעת להשיב נעמאתי או לא או איני יודע חשיב יש בו דעת אע"פ שלא הגיע לשני גדלות כמ"ס מפירש"י דס"פ לולב הגזול. והרא"ש מפרש וכל כמו שכל ועמא דרישא קאמר:

ז בצד בית הקברות. ולא כיון הקברות אפילו אין השושנים בידו דהתם תינוק אינו יודע להזהר מטומאה או דבר המניי אינו נכנס לספק כמ"ס הפוסקים בכמה דוכתי. גיעמאין חשיב כדאי עומאה אפילו אין השושנים בידו דהתם תינוק אינו יודע להזהר מטומאה או דבר המניי אינו נכנס לספק כמ"ס הפוסקים בכמה דוכתי. ובבב"ר

טהרות הרוטב פרק ג

קע

צינים

ח תינוק נדה ית קדושה ו
מלוי פ"י יבנות ק"ס
וחכמים מספיקין מ"ט ט"ז
בצק "מ"ט ט"ז כ"ט ט"ז

תוספות חדשים

ח בהרע"ב ד"ה תינוק
כו עיסה זו בידו.
מפני שהשנים נדות מנפשות
ומנפשות אחרות (הר"ם)
כ"ט תוספתא):
ח בהרע"ב ד"ה ר"ע
מטהר כ"ו ומטהר לו.
ואם אמר כ"ו לו ולא כ"ו
ט"ז אחר טמא. (ט"ז):
ח בהרע"ב ד"ה ר"ע
מטהר כ"ו וטמא פלגא
ופלגא. פ"י רוב הוי כ"ז
ומיעוט חזקה הוי פלגא
אחר (הר"ם):

אליהו רבה

ז וכן חמור בין הקברות
כדתיא בתוספתא חמור
שהיה עומד במקום טהרה
ואפשר לו לעבור במקום
הטומאה כלים ט"ז
עורין):

תוספות אנשי שם

ז במשנה וכן חמור בין
הקברות. הרע"ב והוא
מפ"י הר"ם שהחמור עומד
במקום טהור והספק אם
היה על הקבר. והטעם
ב"ט הרמב"ם פ"י שיעמד
על הקבר והספק שיהי ש"ט
על הקבר וטמא הכלים
נגמטם בהקבר שהקבר
מטמא בגמט. וז"ל
דמתלקתם הוא ב"ט.
הר"ם סובר שיש בכלי
החמור שהתכן כעובי
המלעט שמקבל טומאה
פ"י שמהלך על הקבר.
או אפשר דאף אם אין
כרתתו כעובי המלעט אלא
כיון שהם על החמור
הקבר מהלך בכרתו על
אף שאין בהם כעובי
להביא טומאה אלא וכן ז"ל
דמישין שאין קבר טיהר
טמא שהטומאה טיהרת
ושואה. אלא הרמב"ם
סובר או שהם קבר יש
בו פותח טפה וליכא חש
אלא. או שאין כליו
כעובי המלעט וסובר דאין
מתפשט הטומאה מהחמור
לכליו. לכן פ"י דהויא
הוא טמא נעט כליו על
הקבר. וקבר אף שיש בו
פותח טפה טמא בגמט.
ולפי"י הרמב"ם טומא ק"ל
אף שמהלך במקום
הטומאה אפי"י טיהר
ולפי"י הר"ם ק"ל
אף שמתד במקום לר
שק אם יפן כה או כה
הוא מהלך על הקבר
אפי"י כשמתא במקום טהור
כליו טהורים (למ"ז).

ז וכן חמור. כתב הר"ב ולא ידעין אם נכנס במקום
טומאה שאם השכיב עלמו על הארץ ונגע בקבר.
הנה נטמאו הכלים. הרמב"ם: **כליו** טהורין. פי' הר"ב
לפי שאין בו דעת ליטאל. דאליו בלדס היה ספקו טמא. שהרי
יש בו דעת ליטאל ועיין בפ"י הר"ב
דלקמן משנה ט':

ח והבצק בידו. והוא ברה"י.
הרמב"ם: **ר"מ**

מטהר. פי' הר"ב דר"מ לטעמיה
דחייס למיעוטא וסבר דרוב וכו'
ומיעוטא אין מטפחים ושמה אדם
טהור לקחה ונתנה לו לפי שהיה חושש
בפ"י דר"מ דר"מ לטעמיהו

שלח יטמא התינוק את העיסה לכך תלין בלדס טהור. משא"כ
ברפ"ח דפרה. חוס' פ"ק דחולין ד"ט. ומ"ש הר"ב סמוך
מיעוטא לחזקה ואיתרע לה רובא. וה"ת אפילו בלא חזקה יטהר כיון דחייס למיעוטא הוי ספק ויש לטהר כיון דהוי דבר
שאין בו דעת ליטאל. וליכא למימר אע"ג דהוי ספק מ"מ לא גמרינן מסוכטה לטהר אלא בפלגא ופלגא. דנהי דמסוכטה לא
נילף נילף מוהבשר. ויש לומר דבלא חזקה נמי טהור ולא נקט סמוך מיעוטא לחזקה. אלא לומר דחזקה לא הוי בהדי רובא.
דאי הוי בהדי רובא. הווי מיעוטא דמיעוטא. ולמאי דפרישית לר"מ דלא חייס למיעוטא אלא מדרבנן להחמיר א"ש. דבלא
חזקה לא הווי חייס למיעוטא לטהר. אבל עם החזקה חייס למיעוטא מן החזקה. לכך מטהר. חוס' פ"ו דחולין דף פ"ו.
וכפ"ד דגדה דף י"ט [ד"ה סמוך] לא כתבו אלא חירון הראשון. ועמ"ש פ"ה מ"ו [ד"ה ועל בגדין]: **וחבמים** מטמאים.
כתב

וכן חמור. שהיה עומד במקום טהרה. ולא ידעין אם
נכנס במקום טומאה: כליו טהורים. לפי שאין בו דעת
ליטאל: **ח** תינוק שנמצא בצד עיסה. מיוק טמא שנמאל
בלד עיסה טהרה. וחתכה של עיסה זו בידו: **ר"מ** מטהר.
ר"מ לטעמיה דחייס למיעוטא וסבר
דרוב חינוקות מטפחים בעיסה.
ושמה לקח הוא עלמו את הנזק
וטמא את העיסה. ומיעוט אין
נוטפחים ושמה אדם טהור לקח
ונתן לו. ועיסה זו בחזקת טהרה
עומדת. סמוך מיעוטא לחזקה
ואיתרע לה רובא. והוי פלגא ופלגא
וטהור לעינין תינוק שאין בו דעת ליטאל: **וחבמים** מטמאים.

לו (ש). **וכן חמור בין הקברות. כליו**
טהורין (ט): **ח** תינוק (ט) שנמצא בצד
העיסה (ט). **והבצק בידו. רבי מאיר**
מטהר (ט). **וחבמים מטמאים. שדרך**
התינוק לטפה (ט). **בצק שיש בו**
נקירת

שלח יטמא התינוק את העיסה לכך תלין בלדס טהור. משא"כ
ברפ"ח דפרה. חוס' פ"ק דחולין ד"ט. ומ"ש הר"ב סמוך
מיעוטא לחזקה ואיתרע לה רובא. וה"ת אפילו בלא חזקה יטהר כיון דחייס למיעוטא הוי ספק ויש לטהר כיון דהוי דבר
שאין בו דעת ליטאל. וליכא למימר אע"ג דהוי ספק מ"מ לא גמרינן מסוכטה לטהר אלא בפלגא ופלגא. דנהי דמסוכטה לא
נילף נילף מוהבשר. ויש לומר דבלא חזקה נמי טהור ולא נקט סמוך מיעוטא לחזקה. אלא לומר דחזקה לא הוי בהדי רובא.
דאי הוי בהדי רובא. הווי מיעוטא דמיעוטא. ולמאי דפרישית לר"מ דלא חייס למיעוטא אלא מדרבנן להחמיר א"ש. דבלא
חזקה לא הווי חייס למיעוטא לטהר. אבל עם החזקה חייס למיעוטא מן החזקה. לכך מטהר. חוס' פ"ו דחולין דף פ"ו.
וכפ"ד דגדה דף י"ט [ד"ה סמוך] לא כתבו אלא חירון הראשון. ועמ"ש פ"ה מ"ו [ד"ה ועל בגדין]: **וחבמים** מטמאים.
כתב

מלאכת שלמה

טומאה לא חיישין שמה השכיב עלמו. הר"ם ז"ל:
ח תינוק שנמצא בלד העיסה וכו'. והט"ז ז"ל מפרש שדרכו של תינוק
לעפר ידיו באשפות ושריטס מלייטס טס וטימא את העיסה
שאנו רואין כנגע בה. ע"כ. ור"ת ז"ל מפרש דרוב חינוקות מטפחים
בעיסה דטפה שידך באוכלין ומשקין כדתנן בע"ג או שהיה מטפה על
פי חבית מרוחה אבל תינוק ודאי טמא דסתם חינוקות ודאי טמאים
מפני ששנים נדות מנפשות ומנפשות אוחס כדאיתא בתוספתא ור"מ
דמטהר משום דאית לן למתלי בלדס טהור טמא לשם ונטל מן העיסה

תפארת ישראל

יבין
לשאל: (ש) אף שאין רואים טום אדם. והרי הקברות רה"י
הוא, אפי"ט ספקו טהור. וקמ"ל נמי דאין חוששין שמה האדם
שלקטן וגטמא מהקבר ונעשה אהט"ז. חזר ונגע בהתינוק
כשנתן לו וטימא את התינוק. והא דלא נטמא התינוק
מדחזו לאכילה כשזכבשם [כשניטא פ"ז מ"ז]. א"כ מ"ש מבשר
מקמ"ו. וה"ט כשזכבשם [כשניטא פ"ז מ"ז]. א"כ מ"ש מבשר
דשאר שזכבשם יש בהן ללחוס. א"כ חזו לאדם. י"ל דאף אם היו מהכל אדם ונטמאו, לא נעשו אב הטומאה. וככל מהכל
שנטמא במת [ועיין ביקק דעת פ"י ס"ז] ואין מטמאין להתינוק שנוגע בהן רק בידיו [כידים פ"ג מ"א]. אלא לא כל גופו. שהיה
לרוב טבילה לטהרתו ככל נוגע באהט"ז: (ט) ואין חוששין שמה האהיל הכלי על קבר. דעכ"פ הרי אין בו דעת ליטאל לא
בהחמור ולא בהכלים: (ט) דבמורגל טמא הוא. מדדרכו לטפה באשפה שנוטין טס שריטס מתיס הטומאים. ותי מטמא
דכסיס נדות רגילות לחבזקו ולנשקו [בתוספתא פ"ג]: (ט) טהור (ט) ומונח ברה"י: (ט) דמיעוט חינוקות אין מטפחין בעיסה.
לכסי תלינן שאדם גדול טהור נתן לו הנזק (ז): (ט) ולהכי חיישין התינוק בעלמו טיפח ולקה מהעיסה
ועימאוו

משנה אחרונה

וכחמור חני בין הקברות אע"ג דהחמור ודאי נגע או האהיל הכלים מיהא
לא נגעו. ומ"ש הר"ב שהחמור במקום טהרה לאו דוקא שאפילו הוא במקום
טומאה הספק הוא על הכלים וכו' הר"ם. ומ"מ בכלים לא לרוב עשם
שאין בהן דעת ליטאל דבלא"ה הא קמ"ל כל הטומאות כשעת מליאתן
והרי לא נמארו נוגעין. ולפי מש"ל דכולה חד טמא ניהא:
ח והבצק בידו. לרבותא דר"מ חני לה ולהכמיס אפילו אין הנזק בידו
טמא. חו' דחולין:
ד"מ מטהר. פי' הרב משום סמוך מיעוט לחזקה וכו' אוכא למידק
למ"ש התו' ברית נדה דחזקה לא מהני לטהר ברה"י דילפי' מטובה
א"כ ניהא החזקה כמתן ליתא ודוק לומר כיון דהמיעוט מסייע סמכין
עלה אלא נראה דהא דמטהרין בחין בו דעת ליטאל מטעם חזקה נמי
הוא כיון שלא נמצא נוגע לפנינו מוקמי' ליה החזקה דהשתא דמיקרא
נמי הווי כי השתא והיינו נמי טמא דמיקמי' כשעת מליאתן כדפי'
לפ"ל. והשתא הוי מרי חזקי לקטר דעיסה כפוקת טהרה ותינוק בחזקת

וחבמים מטמאין. והספק חו"ט אמאי מטמאין הא סמוך מיעוט לחזקה
וה"ל פלגא ופלגא וטהור כשאין בו דעת ליטאל ע"כ ולמאי
דפי' לעיל דהא דאין בו דעת ליטאל טהור כיו מטעם חזקה דהשתא הוי
דליכא תרי חזקי והיינו היכא דליכא רובא כנגדן אלא דליכא רובא
כיון

ח שיתנגב כ"ג שיתנגב

תוספות חדשים

ח במשנה הרי אלו שהורין... חלופי נרמאות

אליהו רבח

ח כדי שיתנגב... חלופי נרמאות

תוספות רע"ק

ח (תי"ט ד"ה וחכמים משבאים... חלופי נרמאות

כחז הר"ב לטעמייהו דלא חיישי למיעוטא ומיעוטא כמאן... חלופי נרמאות

נקירת תרנגולים ומשקין שומאין בתוך הבית... חלופי נרמאות

בן

לטעמייהו דלא חיישי למיעוטא... חלופי נרמאות

איריא שיש בו דעת לישאל... חלופי נרמאות

מלאכת

שלמה

עוד צפירושו ז"ל רוב תינות טעמים... חלופי נרמאות

טעור ולא נקט הכא בלא בידו אלא לרבותא... חלופי נרמאות

משנה אחרונה

כיון דק"ל רוב תינות... חלופי נרמאות

ויטשקין עמאין בתוך הבית... חלופי נרמאות

יבין

ועימאיו (ח). ואפי"ג דגם רבנן ס"ל... חלופי נרמאות

אפי"ב להנתינוק להתינוק בעטמה... חלופי נרמאות

דעת לישאל לא מהני אלא בספק... חלופי נרמאות

תפארת

להקל ובין להחמיר... חלופי נרמאות

טעור ולא נקט הכא בלא בידו... חלופי נרמאות

אפי"ב להנתינוק להתינוק בעטמה... חלופי נרמאות

ר' עובדיה מברטנורה מהרות הרוטב פרק ג תוספות יום טוב קעא

ציונים

ספר ככלב מ"א :

תוספות חדשים

ח בהרע"ב ד"ה שהו פתח כו' וכלין מלויין . והוא"ש כתב שהו שיקח ואלו ה"ל שנתו קודם ששתה ואלו חזר לאלתר ששתה :

אלוהו רבת

שהו ספק . תנוה בתוספתא רבי אלעזר אמר מאס ראב"י בכלב הכי זה טהור שהוא חמץ ככל שעה משקין מלויין ואין בכל שעה אוכלין מלויין :

כו' כתב הר"ב ואם לאו טמאין שהרי נטמאו במשקין טמאין . לפי שחוקטת שהם יסמו . ולאו יאכלו מזאת העיסה . הרמב"ם . וחוקק זו נמי אינה חזקה גמורה לשרוף עליה את הטרומה . אלא לתלות עשאו חממים כיש בו דעת לישאל כדאיתא התם בקידושין . ואיתא חו' התם לא שנו אלא במשקים לבנים [אל כל במשקים אדומים] אם איתא דנקיר מידע ידיע : *ר(ר) אלעזר ב"י לומר כו' . כתב הר"ב דהלכה כמותו . וכ"כ הרמב"ם . ומשום דמשנתו קב ונקי . הכ"מ פ"ו מהה"ה :

בן יעקב מטהר בכלב מה . שהוא פיקח . שאין דרכו להניח את המזוניט) ולילך למים :

מלאכת שלמה

ולילך לו למים . אלא אוכל כל שבעו קודם שישתה ואלו חזר לאכול אחר ששתה . הר"ש ז"ל :

יבין תפארת ישראל בועז

קודם שיצואו להצלק : מה) אף כשהצלק סמוך להמשקה : טהור אלא הפתח שהתינוק טמא וכמ"ל . י"ל דרבותא קמ"ל . ללא מיבטא דתינוק טהור מטמאי לי' רבנן בספיקתו . מדיש לו טהרה במקוה . וגם מדאין האדם מוזהר מלשמו בערסה . להכי לא תלין מדחטש הגדול שיתטמא . לכה הוא מהעיסה ונתן לו . אלא אפילו מדכתיב את משמרת תרומתי [ככבורות לד"ה] אפ"ה מטמאי ערסתי . מדאיתא לך האדם הוא מהעיסה ונתן להתינוק . וד"ק . [ואע"ג דהכא לא אפשר דאיירי בעיסת תרומה . דא"כ ל"ל רוב תינוקות מטפחין בלשפה . בל"ו ירוי עיות דוכי עדיף מגדול . עכ"ל אפ"ה עדיף עיסה מקטן . דאין לה טהרה במקוה :

בשהעיסה טהורה . שאין לה טהרה במקוה . וגם האדם מוזהר לשמרה בטהרה . ולא תלין דמדמזזה הגדול בשמירת הצלק . בודאי לקח הוא מהעיסה ונתן להתינוק . וד"ק . [ואע"ג דהכא לא אפשר דאיירי בעיסת תרומה . דא"כ ל"ל רוב תינוקות מטפחין בלשפה . בל"ו ירוי עיות דוכי עדיף מגדול . עכ"ל אפ"ה עדיף עיסה מקטן . דאין לה טהרה במקוה :

אולי' בתר הרוב . ורק לר"מ אמרי סמוך מיעושא לחזקה והוי פלגא ופלגא מראורייתא ואפי' לקולא . וברור בעיה"ז :

תוספות אנשי ישם ח תוי"ט ד"ה אם יש בין המשקים כו' אלא במשקין לבנים כו' ע"ש בגמרא דתלק בין עורים ללולים וע"ש במפרשים ובהרמב"ם ונבא כליו . ח במשנה ראב"י מטהר כו' שאין דרכו להיות הצנון . קגול פופר כתב ד"ל מה שאמרו רוב על סקולא הוי כלכל שבעו שכל מי שעה לביתו רעב ככלב י"ל שבע . דהכונה ספס טמן כל קר לאכול לנפשו כדו שביעיה כאלילא לכדו ולא ע"ז לינוף השתה כלכל כליו מסיק כלילתו בשתיה . וי"ל ותר דספס נותן מלכלים שמים ומתוקים ועיורת פכה עד שלא היו מלאים לשתות ולא היו שומים כלילתו כלקך ככלב שאין שמה כחון כלילתו .

הלכתא נבירתא כללא דפרק ג

משנה א כל דבר לח שנקרש קצת וראוי למאכל אדם עדיין [לאפוין קרר וגלד שאמק"ש כלל] . כל שנשאר בו משקה טהור . אם נגע בו טהור אפילו במקום הנקרש . נעשה כולו תולה . ככל משקה לח . ואם אח"כ בקרש ממש לגמרי . נעשה מעצמו שני . ואם חזר וניסח . יש חילוק . אם היה כל הגוש הקרש בשעת שניטוח . רק כביצה כמון . כולו טהור דטפה ראשונה שיצאה מיעשה ישעור המאכל הנשאר מלשמה המשקה . וביותר מכביצה . נעשה כל הניטוח ראשון :

משנה ב שמן רבש דבורים וכ"ש יין . א"א שיקרשו כלי שישאר בהם טהור . ולהכי כשנקרשו . אף שלא ניכר טהורם בשנטמאו נעשו תולה . גוש ויתים שנתמעכו ונדבקו יחד . ונתבישו עד שנחשבו אוכל . ובתמא . ובפל הגוש לתוך תנור חם . אף שבהחמימות יצא משקה מהגוש . אם הגוש רק כביצה טהור וביותר טמא המשקה וטימא התנור . וקמ"ל רישא במשקין קרופים דכשתון רק כביצה . אף שכבר היו משקין טמאים . אפ"ה כשתורו ונמתו נטהרו המשקין שיצאו . וקמ"ל בסיפא גוש ויתים דכשהיה הגוש יותר מכביצה . אף שלא היה על המשקה היוצא ממנו עוד שם טהור מעולם . אפ"ה נטמאו וטימאו גם התנור . ורק אם היו ויתים כביצה . והם גרגרים ויחידים שלא נתמעכו יחד . משקה היוצא מהן טהור :

משנה ג ולא עוד . אלא אפילו לכתחלה מותר אדם טמא לשתות ענבים שאין בהן רק כביצה מצומצם . כשאינו נוגע בהן בשעה שסוחטן . ולא חייבין שיעו הטמא במשקה שיטח . ורק אם היו האדם טהור ממשאי במשא . או אפילו טחט גרגיר יחיד ולא נגע בהמשקה נטמא במשא . אדם המטמא במשא שחילב בהמה . אף שבישעת חליבה נישא הדך שהחלב כחובו לא נטמא החלב . רק משיצא טפה ראשונה . נטמא גם הקלוח שיצא אח"כ מהשמה השמאה [ולרב"א גם בל"ז כיון שיצא הקלוח מכתו נטמא . ול"מ נ"ל שתנועה זו הוה ככה כתו [כובים פ"ד מ"א] :

משנה ד כל מאכל טמא שהוא כשיעור או אימור שהוא כשיעור ונצטמק זה או זה לפחות מכשיעור אמ"ש אחרים וגם פסור כשאכלו . ובחזר ונתפח . חזר מדאורייתא לשומאחו וחייבו בכתחלה . ואין דינו כנקרש ונימא שנטהר כלעול במשנה א' . מיהו בהיה בתחלה פחות מכשיעור . ונתפח לכשיעור טמא מד"ס . וגם אסור מדאורייתא ככל חצי שיעור רק שאין חייבין עליו :

משנה ה כל דבר שנמצא ואין בו חזקה דמעיקרא . גזון למפרע בתר חזקה דהשתא בין לשומא או למטהר . בין ברה"א או ברה"י . כל שלא תשלטל ביני בניו במקום המקום . ואפילו להחזיק למפרע מעשה אדם . דהיינו כמיו של כלים או גלוי . מחזקינן שהיה למפרע כמו שצאצא . ולא עוד אלא אפילו אינו דומה שהרה דהשתא לטהרה שנתוק לה מעיקרא כגון כלי תמיכות שנמצא . דגזרו בה שומאה [בשלטן פ"ד מ"ה] . אבל זה מצא אותו הלוייה או עבדה שיע"ז היא מהורה השתא

מחוקקין לה שהיתה טהורה מעיקרא . אע"ג דמסתבר קצת שע"י שהיתה מעיקרא טמאה העלתה חלודה מללא השתמש בה . או שע"י שהיתה טמאה לא חשש לה ובשתברה אפ"ה מדרשתא שהחזיר או שבור טהור הוא מחוקקין לה שהיה טהור מעיקרא ולהכי כשתוקן אין חזר לשומאה ישנה :

משנה ו כל שאין בו דעת לשאל כנוגע בטומאה . כגון חרש שומא או קטן . וכ"ש בהמה כלי או מאכל . ויש ספק בא' מהנדק אם נגעו בטומאה והספק שקול אף ברה"י ספקו טהור . וכל שיש בו דעת לשאל מצד עצמו . רק השתא אין בו דעת לשאל כגון אדם גדול שהוא השתא ישן או טמא . רק ברה"י ספקו טהור וברה"י ספקו טמא :

משנה ז תינוק טהור שנמצא בצד הקבר ויושנים בידו אע"ג שאינו גדולין רק במקום הטומאה . אפ"ה מראין כתינוק דעת לשאל . נשאר בטהרתו . דאמרינן אדם לקטן ונתנן לו . אף שאין רואין אדם שם . לא אמרינן אין ספק מוציא מידו ודאי התינוק שהוא כאן . והוא בעצמו לקטן . וקמ"ל גמי שהאדם הולקטן שנצטמק ונעשה אהט"ו אפ"ה גזר מליגע בהולד . ולא עוד אלא אפילו בהמה שהיא כבר במקום הטומאה וכלים עליה . רק שגופה הוציץ שלא יתטמאו [כאהלות פ"ח מ"ב] אין חוששים שמה הוסיבה עצמה במקום עמידתה והאהילו הכלים על הקבר . עכ"ל הרי בבהמה וכלים אין בהם דל"ש :

משנה ח מיהו במסתבר לשומאה טפי מלטהרה . גם באין ברל"ש טמא . כגון תינוק שנמצא בצד עיסה טהורה . ובצק בידו . דמסתבר דמעתמו לקח ושימאה . מדרוב תינוקות משתוקקין לטפה בעיסה . והרי גם בצק בידו . להכי לא תלינן שאר לקח ונתן לו . והעיסה טמאה . רק מדיאבא למיכר סמוך מיעושא דאין מטפחין לחזקה טהרה של עיסה . להכי אסור לשרוף תרומה שנגעה בעיסה זו [ועיין פ"ד מ"ז במגילותין וסוף פ"ב דידים] . משקין טמאין בבית ובצק בצדו . ויכיר בו נקרות חרגולים שישנם בבית . אע"ג שהצק והחרגולים אבדל"ש . אפ"ה הצק טמא דמסתבר שהחרגולים שודאי גפרו בעיסה . שותים ואח"כ אוכלין מיד בעוד משקין על חרסופן . רק כשרחוק הצק מתמשקין בכדי שיוכלו לקח חרסופן בארץ . תלינן שנקתוהו קודם שנקרו העיסה . מוכך דרבן . ועוד דה"ל ס"ס . שגמא לא שתה . ושומא קבון חרסופן קודם שגפרו אכלו . וכן בפרה . אם ניכר שאכלה מועיטה . צריך שרתיה העיסה רחוקה כ"כ מהמשקין הטמאין . עד שנוכל לומר שנקתה פיה מהמשקין שסביבו לו מבחיץ עם לכלוך לשונה . ובשאר בחמות . שאין דרכן לקתה פיהם בלשונם צריך ריחוק גדול . עד שנוכל לומר שמועצמן נתיכשו והמשקין שסביבו פיהו מבחון קודם שאכלו מהטרומה . חוץ מכלב שאפילו סמוכים יחד הבצק והמשקין הטמאין . וניכר שאכל הכלב מועיטה . אפ"ה טהור . מדדרכו שיאכל כל שבע מחי"ב שותה ג

מחוקקין לה שהיתה טהורה מעיקרא . אע"ג דמסתבר קצת שע"י שהיתה מעיקרא טמאה העלתה חלודה מללא השתמש בה . או שע"י שהיתה טמאה לא חשש לה ובשתברה אפ"ה מדרשתא שהחזיר או שבור טהור הוא מחוקקין לה שהיה טהור מעיקרא ולהכי כשתוקן אין חזר לשומאה ישנה :